

Çocuk Edebiyatı Çevirisi

Arapçadan Türkçeye Çevrilen Çocuk Kitaplarının
Çeviribilim Temelli İncelenmesi: Kâmil Serisi Örneği

Tuba CANSIZ

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1684

FCR Sertifika No | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Kitabe

Yayın No | Publication Number: 137

Kitap Adı : Çocuk Edebiyatı Çevirisi

Alt Başlık : Arapçadan Türkçeye Çevrilen Çocuk Kitaplarının Çeviribilim Temelli İncelenmesi: Kâmil Serisi Örneği

Book Title : Children's Literature Translation

Subtitle : A Translation Studies-Based Analysis of Children's Books Translated from Arabic into Turkish: The Example of the Kamil Series

ISBN : 978-625-5654-08-3

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786255654083

Yazar | Author: Tuba Cansız | orcid.org/0000-0003-1018-6155

Kurum | Institution: Milli Eğitim Bakanlığı

ROR ID: ror.org/00jga9g46

Editör | Editor: Prof. Dr. Gürkan Dağbaşı | orcid.org/0000-0002-2050-9213

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 133 (xiv + 119)

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | October 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: YQX - Çocuk kitapları: Çalışmalar ve eleştiriler | Children's / Teenage literature studies
BISAC: LIT009000 - Edebi Eleştiri / Çocuk Edebiyatı | Literary Criticism / Children's Literature

THEMA: DSY - Çocuk edebiyatı: eleştiri, inceleme | Children's literature: literary criticism and studies

LC Classification: PN1009.A1 - Çocuk edebiyatı - Tarih ve eleştiri | Juvenile literature - History and criticism

DEWEY: 809.89282 - Çocuk edebiyatı - Eleştiri ve yorum | Literary history and criticism of children's literature

WoS Category: LINGUISTICS - Dilbilim | Linguistics

WoS Citation Topics Meso: Translation Studies Çeviri çalışmaları | Translation Studies

WoS Citation Topics Micro: Children's Literature Translation Çocuk edebiyatı çevirisi | Translation of children's literature

Scopus Subject Areas: 1203 Dil ve Edebiyat | Language and Literature

Atf Bilgisi | Cite as: Cansız, Tuba. *Çocuk Edebiyatı Çevirisi: Arapçadan Türkçeye Çevrilen Çocuk Kitaplarının Çeviribilim Temelli İncelenmesi: Kâmil Serisi Örneği*. FCR Yayın Ltd., 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Çocuk Edebiyatı Çevirisi

Arapçadan Türkçeye Çevrilen Çocuk Kitaplarının
Çeviribilim Temelli İncelenmesi: Kâmil Serisi Örneği

Tuba CANSIZ

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Tuba CANSIZ

Tuba CANSIZ, 1998 İstanbul doğumludur. Lisans eğitimini Kırıkkale Üniversitesi'nde Arapça Mütercim Tercümanlık bölümünde 2020 yılında tamamlamıştır. Ardından Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde Çeviri ve Kültürel Çalışmalar alanında yüksek lisans derecesini 2023 yılında almıştır. Sakarya Üniversitesinde Çeviribilim alanında doktora eğitimine devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Arapça öğretmeni olarak 2020 yılından bu yana görev yapmaktadır. Arapça, İngilizce ve Farsça bilmektedir. Akademik ilgi alanları arasında Arap Edebiyatı, Çeviribilim ve Çocuk Edebiyatı yer almaktadır. Bu kapsamda, 2022 ve 2024 yıllarında yayımlanan çeşitli makaleleri bulunmaktadır.

Tuba CANSIZ was born in Istanbul in 1998. She completed her undergraduate studies in Arabic Translation and Interpreting at Kırıkkale University in 2020. She then received her master's degree in Translation and Cultural Studies from Ankara Hacı Bayram Veli University in 2023. She continues her doctoral studies in the field of "Translation Studies" at Sakarya University. She has been working as an Arabic teacher at the Ministry of National Education since 2020. She speaks Arabic, English, and Persian. Her academic interests include Arabic literature, translation studies, and children's literature. She has published several articles on this topic in 2022 and 2024.

Kitap Hakkında

Çocuk Edebiyatı Çevirisi Arapçadan Türkçeye Çevrilen Çocuk Kitaplarının Çeviribilim Temelli İncelenmesi: Kâmil Serisi Örneği

Çeviri, farklı milletlerin birbirini tanıması ve coğrafyasını anlamlandırmasından doğan iletişim ihtiyacını karşılamakta başat bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda Türk edebiyatının dünya çapında dolanımını ve tanınmasını sağlamak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2005 yılında “Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi” yürütülmeye başlanmıştır. Kısaca TEDA olarak adlandırılan program; Türk dilinde veya farklı dillerde Türk kültür, sanat ve edebiyat birikimini içeren, yurt içi veya dışında faaliyet gösteren yayıncılar tarafından yayımlanmış eserlerin uluslararası çapta tanıtılmasını teşvik eden çeviri, yayım ve tanıtım destek programıdır. Bu çalışmada 2016 yılında yayımlanan Şebnem Güler Karaca'nın “Kâmil ve Aşırı Geyik Hikayeleri” adlı hikaye serisi ve 2017 yılında Muhtap Muhammed tarafından çevirisi yapılarak “TEDA” Projesi kapsamında Birleşik Arap Emirlikleri'nde yayımlanan aynı eserin çevirileri karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmada kaynak ve erek eserlerin nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin özelliklerine sahip olup olmadığının tespit edilmesi ve çeviri stratejileri bağlamında erek eserin yorumlanması amaçlanmıştır. Eserlerden seçilen kesitler karşılaştırmalı bir şekilde Gideon Toury'nin “Erek Odaklı Çeviri Kuramı” ışığında incelenmiştir. İlgili kuramın öngördüğü normlar bağlamında örnekler analiz edilerek ulaşılan bulgular, kuram kapsamında “kabul edilebilir” ve “yeterli” çeviri kavramları ile değerlendirilmiştir. İncelemenin sonucunda çeviri eserin erek kültür normları ve erek okur beklentilerini öncelendiği tespit edilmiş olup hikaye çevirilerinin “kabul edilebilir çeviri” kapsamında değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır. Çalışma değerlendirildiğinde kaynak ve erek eserin biçimsel ve içeriksel açıdan büyük bir oranda benzerlik taşıdığı ve nitelikli çocuk ürünleri arasında yer alabileceği varsayılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çeviribilim; Çocuk Edebiyatı; Arap Çocuk Edebiyatı; TEDA; Kamil Serisi

About the Book

Children's Literature Translation A Translation Studies-Based Analysis of Children's Books Translated from Arabic into Turkish: The Example of the Kamil Series

Translation plays a key role in meeting the need for communication that arises from different nations' recognition of one another and their interpretation of geography. In this context, the "Project for Supporting the International Circulation of Turkish Cultural, Artistic and Literary Works" was launched in 2005 by the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Türkiye in order to ensure the worldwide circulation and recognition of Turkish literature. Briefly referred to as TEDA, this program is a support scheme for translation, publication, and promotion that encourages the international introduction of works published by publishers operating in Türkiye or abroad, which include Turkish cultural, artistic, and literary heritage either in Turkish or in other languages.

In this study, the story series *Kâmil ve Aşırı Geyik Hikâyeleri (Kamil and the Extreme Deer Stories)* by Şebnem Güler Karaca, published in 2016, and its Arabic translation by Muhtap Muhammed, published in the United Arab Emirates in 2017 under the scope of the TEDA Project, were examined comparatively. The study aimed to determine whether the source and target texts possessed the characteristics of quality children's literature products, and to interpret the target text within the framework of translation strategies. Selected excerpts from the works were examined comparatively in the light of Gideon Toury's "Target-Oriented Translation Theory." Within the framework of the norms proposed by this theory, examples were analyzed, and the findings were evaluated through the concepts of "acceptable" and "adequate" translation.

As a result of the examination, it was determined that the translated text prioritized the target culture norms and the expectations of the target readers, and therefore the story translations could be evaluated within the scope of "acceptable translation." Overall, the study sug-

gests that both the source and target texts display significant formal and content-related similarities and may be considered among quality children's literature products.

Keywords: Translation Studies; Children's Literature; Arabic Children's Literature; TEDA; Kâmil Series

ÖN SÖZ

Çeviribilim müstakil bir bilim dalı olarak 1970'lerden sonra ortaya çıksa da yüzyıllardır çeşitli sınıflandırmalar altında dilin bir parçası olmuştur. Ötekini tanımak, yeni bilgilere ulaşmak, bazen de kendi kültürünü tanıtmak için kullanılan çevirinin edebiyatta özel bir yeri vardır.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2005 yılında başlatılan “**Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi**” kapsamında; Türkçe yayımlanmış edebi eserlerin, yurt dışında faaliyet gösteren yayıncılar tarafından çevirtilip kendi ülkelerinde yayımlamaları teşvik edilme-ye başlanmıştır. Yoğun ilgi gören bu proje kapsamında *çocuk edebiyatı* roman türünden sonra en çok çevrilen ikinci edebi tür olmuştur. Ancak çevrilen eserleri gerek biçim gerekse içerik ve çeviri yönünden inceleyen çalışmalar neredeyse hiç yoktur. Tarafımızca yapılan bu çalışma, Şebnem Güler Karaca tarafından kaleme alınan *Kâmil ve Aşırı Geyik Hikayeleri* adlı beş ciltlik hikâye serisinin Muhtab Muhammed tarafından yapılan Arapça çevirilerini hem biçimsel hem de çeviribilim temelli olarak ayrıntılı şekilde incelemektedir. TEDA projesi kapsamında, Türkçeden Arapçaya çevrilen çocuk kitaplarına dair karşılaştırmalı ilk çalışma olması eseri anlamlı kılmaktadır. Çalışmamızın alana katkı sağlaması, araştırmacılara faydalı olması en büyük temennimizdir.

Bu kitabın hazırlanmasında ve basımında katkıları olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Gürkan Dağbaşı'na, üzerimde emekleri olan değerli hocalarıma, kaynakçada isimleri zikredilen yazarlara, Kitabe yayınlarına, beni her zaman destekleyen ve yanımda olan kıymetli aileme, yardımları için dostum Aslı Barut'a ve akademik çalışmalarımın manevi desteği için nişanlım Sercan A. Topal'a teşekkür ederim.

Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Tuba CANSIZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ix
1. GİRİŞ	1
2. ÇOCUK ve EDEBİYAT	5
Çocuk Edebiyatının Tanımı, Amacı ve İşlevi	5
Dünya Çocuk Edebiyatına Genel Bir Bakış	8
Türkiye’de Çocuk Edebiyatı	10
Arap Ülkelerinde Çocuk Edebiyatı	14
3. ÇOCUK EDEBİYATI ÇEVİRİSİ	19
Çocuk Edebiyatı Çevirisi Genel Özellikleri	19
Çocuk Edebiyatı Çevirisinde Bazı Görüşler	22
Çeviride Yazar ve Çevirmen Üslubu	27
Edebi Çeviri Eleştirisi	29
Edebi Çeviride Karşılaşılan Problemler	33
Çocuk Kitaplarından Bulunması Gereken Özellikler	35
Biçimsel (Dış Yapı) Özellikler	36
İçeriksel (İç Yapı) Özellikler	38
4. BULGULAR	43
Yazar ve Çevirmen Hakkında Bilgiler	43
Kaynak Metnin ve Erek Metnin Biçimsel Özellikler Açısından Değerlendirilmesi	44
Kaynak Metnin ve Erek Metnin İçeriksel Özellikler Açısından Değerlendirilmesi	47
Kaynak Metnin Erek Metne Çeviri Örneklerinin Kuramsal Düzeyde İncelenmesi	50
Kaynak ve Erek Metin 1’den Örnekler	
خالد ابو. من الكبار! / Kâmil Ah Şu Büyüklükler!	50
Kaynak ve Erek Metin 2’den Örnekler	
خالد لمن يرنّ جرس الحصة؟ / Kâmil Ders Zili Kime Çalıyor?	63

Kaynak ve Erek Metin 3'den Örnekler	
Kâmil Üşengeçlik Gibisi Yok! / خالد ما أحلى الكسل!	76
Kaynak ve Erek Metin 4'den Örnekler	
Kâmil Korku Canavarını Yendim! / خالد هزمت وحش الخوف!	88
Kaynak ve Erek Metin'5 den Örnekler	
Kâmil Annesinin Süper Çocuğu Ben! / خالد أنا طفل أي الرائع!	97
5. GENEL DEĞERLENDİRME	105
KAYNAKÇA	109
DİZİN	117

İTHAF

*Bu çalışmanın, çocuk edebiyatının sınırlarını aşarak,
dilleri ve kültürleri birbirine yaklaştıran bir köprü olması dileğiyle;
bilhassa Arap dünyasında zulme direnen küçük yüreklere...*

*Hakları elinden alınmış, susturulmuş ve
unutturulmak istenen çocuklara ithaf edilir.
Bu kitap sizin sönmeyen ışığınıza adanmıştır.*

